

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17.04.1996, sp. zn. 1 Tzn 2/96, ECLI:CZ:NS:1996:1.TZN.2.1996.1

Číslo: 43/1996

Právní věta: Při úvahách o tom, zda obviněný naplnil materiální znak trestného činu, tedy zda v jeho případě čin dosahoval vyššího stupně nebezpečnosti pro společnost, než je stupeň nepatrný, popř. malý (§ 3 odst. 2, § 75 tr. zák.), je nutno vycházet ze skutečnosti, že již stanovením formálních znaků určité skutkové podstaty zákon předpokládá, že při jejich naplnění v běžně se vyskytujících případech bude stupeň nebezpečnosti činu pro společnost zpravidla vyšší než nepatrný, popř. malý. Citovaná ustanovení se proto uplatní jen tehdy, když stupeň nebezpečnosti pro společnost v konkrétním případě, přestože byly naplněny formální znaky určité skutkové podstaty, nedosáhne stupně odpovídajícího dolní hranici typové nebezpečnosti činu pro společnost, když tedy nebude odpovídat ani nejlehčím běžně se vyskytujícím případům trestného činu této skutkové podstaty.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 17.04.1996

Spisová značka: 1 Tzn 2/96

Číslo rozhodnutí: 43

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Nebezpečnost činu pro společnost

Předpisy: 140/1961 Sb. § 3 odst. 2
§ 75

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 43/1996 sb. rozh.

Při úvahách o tom, zda obviněný naplnil materiální znak trestného činu, tedy zda v jeho případě čin dosahoval vyššího stupně nebezpečnosti pro společnost, než je stupeň nepatrný, popř. malý (§ 3 odst. 2, § 75 tr. zák.), je nutno vycházet ze skutečnosti, že již stanovením formálních znaků určité skutkové podstaty zákon předpokládá, že při jejich naplnění v běžně se vyskytujících případech bude stupeň nebezpečnosti činu pro společnost zpravidla vyšší než nepatrný, popř. malý. Citovaná ustanovení se proto uplatní jen tehdy, když stupeň nebezpečnosti pro společnost v konkrétním případě, přestože byly naplněny formální znaky určité skutkové podstaty, nedosáhne stupně odpovídajícího dolní hranici typové nebezpečnosti činu pro společnost, když tedy nebude odpovídat ani nejlehčím běžně se vyskytujícím případům trestného činu této skutkové podstaty.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 17. 4. 1996 sp. zn. [1 Tzn 2/96](#))

Nejvyšší soud České republiky zamítl stížnost pro porušení zákona proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 10. 3. 1995 sp. zn. 1 To 3/95 v trestní věci vedené u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 10 T 56/94.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 1. 12. 1994 sp. zn. 10 T 56/94 byl obviněný A. H. uznán vinným trestným činem znásilnění podle § 241 odst. 1, 2 písm. a) tr. zák. a trestným činem nedovoleného ozbrojování podle § 185 odst. 1 tr. zák. na tom skutkovém základě, že

Za tyto trestné činy byl obviněnému A. H. uložen úhrnný trest odnětí svobody v trvání šesti let, pro jehož výkon byl zařazen do věznice s ostrahou, a dále trest propadnutí věci, a to revolveru zn. Umarex, model 343-C 1866, v. č. 475475, s 8 kusy nábojů.

Poškozená J. L. byla podle § 229 odst. 1 tr. ř. s uplatněným nárokem na náhradu škody odkázána na řízení ve věcech občanskoprávních.

Naproti tomu byl obviněný A. H. tímž rozsudkem podle § 226 písm. c) tr. ř. zproštěn obžaloby pro další trestný čin znásilnění podle § 241 odst. 1 tr. zák.

Odvolání podaná proti citovanému rozsudku krajským státním zástupcem, obviněným A. H. a poškozenou J. L. Vrchní soud v Praze svým usnesením ze dne

10. 3. 1995 sp. zn. 1 To 3/95 jako nedůvodná podle § 256 tr. ř. zamítl.

Proti tomuto rozhodnutí Vrchního soudu v Praze jako soudu odvolacího podal ministr spravedlnosti stížnost pro porušení zákona ve prospěch obviněného A. H. Vytkl v ní, že tímto rozhodnutím byl porušen zákon v ustanoveních § 254 odst. 1, § 256 tr. ř. a v řízení, jež mu předcházelo, v ustanoveních § 3 odst. 2 a § 185 odst. 1 tr. zák. Uvedené porušení zákona spatřuje ministr spravedlnosti jen ve výroku o vině trestným činem nedovoleného ozbrojování podle § 185 odst. 1 tr. zák., který byl učiněn v rozsudku Krajského soudu v Brně, přičemž pochybení v ostatních výrocích o vině v tomto rozsudku neshledává. Podle názoru ministra spravedlnosti se soudy v původním řízení nezabývaly důsledně otázkou, zda s ohledem na charakter zbraně a střeliva neoprávněně opatřených a přechovávaných obviněným A. H. naplňuje jeho jednání nejenom formální, ale i materiální znaky trestného činu (§ 3 odst. 2 tr. zák.).

V této souvislosti se ve stížnosti pro porušení zákona poukazuje na charakter uvedeného revolveru zn. Umarex, který patří do kategorie zbraní konstruovaných k vystřelování poplašných nábojů, nábojů s dráždivými chemickými látkami a nábojů signálních, a je u něj vyloučeno vystřelování ostrých nábojů s pevnou střelou. Podle zák. č. 147/1983 Sb. jde o zbraň nedovolenou (§ 34 cit. zák.), která má zároveň povahu speciálního expanzního přístroje (§ 32 cit. zák.). Zajištěné náboje neobsahují pevnou střelu a při výstřelu uvolňují dráždivý plyn.

Dále ministr spravedlnosti zdůraznil, že uvedená zbraň je pro bezpečnost společnosti a lidí podstatně méně nebezpečná než skutečná střelná zbraň, protože podle jeho názoru nemůže za normálních okolností svými účinky vážněji ohrozit zdraví lidí. V této souvislosti se ve stížnosti pro porušení zákona poukazuje na závěry rozsudku bývalého Nejvyššího soudu ČSFR publikovaného pod č. 2/1991 sb. rozh. tr., které se týkaly zbraně patřící z technického hlediska do stejné kategorie jako revolver zn. Umarex.

Ministr spravedlnosti rovněž poukázal na nevyvrácené tvrzení obviněného A. H., že si uvedenou

zbraň v roce 1992 opatřil a poté ji držel k osobní ochraně, přičemž nebylo zjištěno jakékoli její zneužití obviněným až do kritické noci ze dne 3. 8. na den 4. 8. 1993. Nebylo též zjištěno, že by se obviněný na spáchání trestného činu předem připravoval a že by zbraň převážel v osobním automobilu právě s úmyslem spáchat s ní trestný čin, ale podle názoru ministra spravedlnosti obviněný toliko využil okamžité situace a vzhledové podoby revolveru zn. Umarex se skutečnou střelnou zbraní. Proto se ve stížnosti pro porušení zákona činí závěr, že v daném případě ani jednorázové použití revolveru zn. Umarex ke spáchání trestného činu nezvyšuje společenskou nebezpečnost jednání obviněného A. H. spočívajícího v opatření a přechovávání uvedené zbraně od nezjištěné doby v roce 1992 do 4. 8. 1993 natolik, aby dosáhla stupně společenské nebezpečnosti trestného činu nedovoleného ozbrojování podle § 185 odst. 1 tr. zák.

Vzhledem k tomu ministr spravedlnosti navrhl, aby Nejvyšší soud ČR podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil porušení zákona v citovaných ustanoveních v neprospěch obviněného A. H., aby podle § 269 odst. 2 tr. ř. zrušil napadené usnesení Vrchního soudu v Praze, jakož i rozsudek Krajského soudu v Brně ve výroku o vině trestným činem nedovoleného ozbrojování podle § 185 odst. 1 tr. zák. a dále aby Nejvyšší soud dále postupoval podle § 271 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud České republiky podle § 267 odst. 1 tr. ř. na podkladě podané stížnosti pro porušení zákona přezkoumal správnost výroku napadeného rozhodnutí i řízení, jež mu předcházelo, ale porušení zákona nezjistil.

Soudy obou stupňů založily svá rozhodnutí na výsledcích řádně provedeného řízení a dokazování a v důsledku toho správně zjistily skutkový stav v rozsahu potřebném pro jejich rozhodnutí. Rovněž právo obviněného na obhajobu bylo plně zachováno. V těchto směrech ostatně stížnost pro porušení zákona napadenému rozhodnutí ani řízení, které mu předcházelo, nic nevytýká. Stejně tak právní posouzení zjištěných skutečností odpovídá zákonu a Nejvyšší soud ČR neshledal žádné pochybení ve výrocích o vině, o trestu a o náhradě škody v rozsudku Krajského soudu v Brně a ve výroku o zamítnutí podaných odvolání v napadeném usnesení Vrchního soudu v Praze.

Nejvyšší soud ČR se neztotožnil ani s výhradami uplatněnými ve stížnosti pro porušení zákona, pokud jde o odsouzení obviněného A. H. pro trestný čin nedovoleného ozbrojování podle § 185 odst. 1 tr. zák. a v tomto směru nelze napadenému rozhodnutí a řízení, jež mu předcházelo, nic vytknout. Uvedeného trestného činu se dopustí, kdo bez povolení vyrobí nebo opatří sobě nebo jinému střelnou zbraň anebo ji přechovává. S ohledem na důkazy provedené před soudem prvního stupně není pochyb o tom, že revolver Umarex, o nějž v posuzovaném případě jde, byl ve smyslu tehdy platného zákona č. 147/1983 Sb., o zbraních a střelivu, ve znění zák. č. 49/1990 Sb., zakázanou zbraní (§ 34 cit. zák.) a měl zároveň povahu speciálního expanzního přístroje (§ 32 cit. zák.), jehož držení a nošení by jinak podléhalo režimu pro střelné zbraně kulové. Jestliže tedy obviněný A. H. takovou zbraň bez povolení držel a nosil, naplnil tím formální znaky skutkové podstaty trestného činu nedovoleného ozbrojování podle § 185 odst. 1 tr. zák. Při úvahách o tom, zda obviněný naplnil i materiální znak trestného činu, tedy zda v jeho případě tento čin dosahoval vyššího stupně nebezpečnosti pro společnost, než je stupeň nepatrný (§ 3 odst. 2 tr. zák.), je nutno zdůraznit, že již stanovením formálních znaků určité skutkové podstaty zákon předpokládá, že při jejich naplnění v běžně se vyskytujících případech bude stupeň nebezpečnosti činu pro společnost zpravidla vyšší než nepatrný. Na tom nic nemění ani ustanovení § 3 odst. 2 tr. zák., podle kterého čin, jehož stupeň nebezpečnosti pro společnost je nepatrný, není trestným činem, i když jinak vykazuje znaky trestného činu. Citované ustanovení se totiž uplatní jen tehdy, když stupeň nebezpečnosti pro společnost v konkrétním případě ani při formálním naplnění znaků určité skutkové podstaty nedosáhne stupně odpovídajícího dolní hranici typové nebezpečnosti pro společnost, když tedy nebude odpovídat ani nejlehčím běžně se vyskytujícím případům trestného činu této skutkové podstaty.

Skutečnosti, z nichž ministr spravedlnosti dovozuje jen nepatrný stupeň nebezpečnosti uvedeného činu pro společnost (charakter zbraně, menší možnost ohrožení zdraví lidí jejím použitím, relativně kratší držení a nošení této zbraně obviněným, její použití jen v jednom případě), však nejsou natolik výjimečné a nemohou v daném případě způsobit, že tento trestný čin nedosahuje ani dolní hranice typové nebezpečnosti pro společnost podle § 185 odst. 1 tr. zák. V této souvislosti Nejvyšší soud ČR připomíná, že uvedený trestný čin je deliktem ohrožovacím a jeho nebezpečnost pro společnost vyplývá již ze samotného faktu, že pachatel v rozporu se zákonem drží a nosí určitou zbraň bez ohledu na skutečnost, zda ji vůbec použil, popř. v kolika případech se tak stalo. U obviněného A. H. je ovšem podstatné, jak správně zdůraznil v původním řízení soud prvního stupně při hodnocení společenské nebezpečnosti trestného činu nedovoleného ozbrojování podle § 185 odst. 1 tr. zák., že jsou zde okolnosti, které zvyšují její stupeň tak, že v tomto konkrétním případě je vyšší než nepatrný. Obviněný A. H. totiž tuto zbraň použil ke spáchání velmi závažného trestného činu, jímž byl uznán vinným ve výroku o vině pod bodem 1. rozsudku Krajského soudu v Brně. Jde o trestný čin znásilnění spáchaný dokonce podle kvalifikované skutkové podstaty § 241 odst. 1, 2 písm. a) tr. zák., kdy k překonání vážně míněného odporu poškozené a k tomu, aby ji donutil k vykonání soulože, použil pohrůžku revolverem zn. Umarex, který držel a nosil bez povolení. Přitom je nepochybné, že s ohledem na charakter a způsob spáchání uvedeného trestného činu bylo použití této zbraně v daném případě velmi účinné a obviněnému značně usnadnilo dokonání trestného činu znásilnění, když vzhled použitého revolveru odpovídá běžným střelným zbraním a za existujících světelných a místních podmínek a v psychickém rozrušení se poškozená mohla důvodně obávat, že jej obviněný použije ke střelbě, zejména pokud v jedné chvíli přiložil revolver poškozené ke krku. Z výpovědi poškozené vyplývá, že měla velký strach z použití této zbraně, bála se, že ji obviněný zabije, a prosila ho, aby to neučinil. Při úvahách o stupni nebezpečnosti uvedeného trestného činu pro společnost nelze přehlédnout, že ačkoliv obviněný A. H. spáchal trestný čin znásilnění podle § 241 odst. 1, 2 písm. a) tr. zák. s použitím zbraně, kterou držel a nosil bez povolení, nebyla tato skutečnost vyjádřena ve znacích skutkové podstaty trestného činu znásilnění podle citovaného ustanovení. Proto i z tohoto hlediska, aby byl náležitě vyjádřen celkový charakter trestné činnosti obviněného a stupeň její nebezpečnosti pro společnost, byl v daném případě namísto souběh trestného činu znásilnění s trestným činem nedovoleného ozbrojování podle § 185 odst. 1 tr. zák.

Nejvyšší soud ČR se nemohl ztotožnit se stížností pro porušení zákona, ani pokud argumentuje závěry z rozhodnutí bývalého Nejvyššího soudu ČSFR uveřejněného pod č. 2/1991 sb. rozh. tr. Toto rozhodnutí se sice zabývá hodnocením právní povahy pistole technicky srovnatelné s revolverem zn. Umarex, který neoprávněně držel a nosil obviněný A. H., a obsahuje i úvahy pro posuzování stupně nebezpečnosti pro společnost. Nicméně je nutno zdůraznit, že uvedené rozhodnutí hodnotí tyto otázky z hlediska jiné právní úpravy a jiného znění skutkové podstaty trestného činu nedovoleného ozbrojování podle § 185 tr. zák. Bývalý Nejvyšší soud ČSFR v citovaném rozhodnutí dovodil, že přechovávání uvedené pistole spolu s další zbraní nenaplňuje znak „hromadění zbraní“ ve smyslu § 185 odst. 1 písm. b) tr. zák., ve znění platném před účinností zák. č. 175/1990 Sb., ale že jde o přečin podle § 6 písm. b) již zrušeného zákona o přečinech č. 150/1969 Sb. Přitom právě skutková podstata zmíněného přečinu se stala po novelizaci trestního zákona zákonem č. 175/1990 Sb. skutkovou podstatou platného ustanovení § 185 odst. 1 tr. zák. a na tuto skutečnost rozhodnutí býv. Nejvyššího soudu ČSFR upozorňuje. Pokud se v závěru tohoto rozhodnutí uvádí, že přechovávání jedné nebo malého počtu uvedených zbraní nebude zpravidla dosahovat potřebný stupeň nebezpečnosti pro společnost (§ 3 odst. 2 tr. zák.), zejména jestliže měly sloužit k osobní obraně, resp. ochraně, nejde o takový případ u obviněného A. H. Jak již bylo výše uvedeno, revolver zn. Umarex neměl výlučně k osobní obraně, protože ho použil i vůči jiné osobě, a ačkoli šlo o jediný zjištěný exces, jeho povaha, závažnost a následky nedovolují učinit závěr, že neoprávněné držení a nošení této zbraně nedosáhlo stupně nebezpečnosti činu pro společnost ve smyslu § 3 odst. 2 tr. zák. potřebného k naplnění skutkové podstaty trestného činu nedovoleného ozbrojování podle § 185 odst. 1 tr. zák.

Na základě všech rozvedených skutečností Nejvyšší soud ČR podle § 268 odst. 1 tr. ř. stížnost pro porušení zákona zamítl, protože shledal, že zákon porušen nebyl.